

Coordonator Leda Bazaar
SHAUKI AL-GAREEB

ANNA STUART

**Orfana
de la
Auschwitz**

Traducere din limba engleză de
IULIA CRĂCIUN

LEDA BAZAAR

PROLOG

AUSCHWITZ | IANUARIE 1945

NINGE PESTE AUSCHWITZ. FULGII SE RĂSUCESC ÎN LUMINA reflectoarelor, sclipesc pe sârma ghimpată și se prind de urechile câinilor de pază. Cad într-o pătură groasă, care acoperă noroiul, cadavrele și rămășițele distruse ale crematoriilor. Înăbușă țipetele muribunzilor și strigătele panicate ale gardienilor. Însă nu pot face nimic pentru a atenua ultimele zbateri ale violenței naziștilor.

— Raus! Raus!

Tasha Ancel se trezește brusc din somn, ghemuită strâns lângă mama ei, și privește geana de lumină care se strecoară prin ușa deschisă a barăcii. O strălucire nefirească se reflectă din zăpadă asupra prizonierilor îngrămădiți sub pledurile aproape străvezii. O luminează pe kapo, care merge de la prici la prici, lovind stâlpii cu bastonul, ca și cum s-ar fi revărsat deja zorii.

— Sus! Ridică-te, cătea puturoasă! E timpul pentru plimbare! Afară, un ciobănesc alsacian latră agitat.

— Plimbare?

Mama Tasbei o apucă în timp ce privește alarmată în penumbra.

— Ia pături, Tash, tot ce găsești!

Lydia Ancel își înșfacă acoperământul sărăcăcios și se năpustește asupra altuia, abandonat de o femeie care se grăbește, buimacă, să execute ordinele lui kapo.

— Unde mergem? întrebă Tasha și se înecă.

— Afară, undeva. Probabil vin Aliții.

Lydia se oprește în talmeș-balmeșul de corpuri și o prinde pe Tasha de umeri.

— Vin Aliții!

O sărută și reușește chiar să o însoțească doi pași înainte ca bastonul lui kapo s-o lovească, trântind-o pe o parte.

Lydia îi râde femeii în față.

— Puterea ta mărunță va dispărea în curând, îi spune, aruncându-și peste umăr părul care a început încet-încet să-i crească la loc.

Naziștii au încetat să-i mai tundă la piele în noiembrie anul trecut, cam pe când au dărâmat crematoriile. A fost una dintre cele mai mari bucurii ale Tasbei să vadă părul roșul al mamei revenind și una dintre cele mai mari bucurii ale Lydiei să o vadă pe Tasha bucuroasă.

„Vezi”, spunea ea în fiecare seară, mângâind părul care creștea hotărât, „nu ne pot pune la pământ. După fiecare lovitură, ne ridicăm din nou; după fiecare tăietură, ne vindecăm și luptăm împotriva fiecărui strop al urii lor cu dragostea care ne leagă.”

Iar acum, acum vin Aliții, și se pare că ei pleacă. În timp ce, strâns înfășurate în pături, Tasha și Lydia se îndreaptă ezitant spre ușă, văd rânduri-rânduri de prizonieri ghemiți sub asaltul fulgilor de zăpadă, cu respirația firavă din plămânii sleiți plutind ca o păclă portocalie deasupra. Tasha pune o mână pe peretele bărcii. Încăperea dură, mârșavă, pare brusc un sanctuar.

— E frig afară.

— E libertate..., șoptește Lydia și arată cu degetul spre porțile zdrăvene din depărtare. Odată ce trecem de ele, cine știe ce se

poate întâmpla? Nu trebuie decât să ținem capetele jos, să rămânem împreună și...

— Tu! Înapoi!

Un gardian SS într-un palton gros stă în fața Tasbei.

— Fără copii în marș.

— Nu sunt copil, îi spune ea, panicată.

Are 16 ani! A muncit ca un adult pentru acești stăpâni cruzi, deci cum pot hotărî ei acum că este un copil?

Lydia este împinsă în grabă pe ușă afară, trasă de lângă ea într-un șuvoi de făpturi omenești.

— Am 16 ani! protestează ea, încercând cu disperare să treacă.

— Ha! spune gardianul și o împinge cu atâta putere, încât cade pe podea.

O altă fată o ajută să se ridice.

— E mai cald aici înăuntru, spune fata.

Însă, deși asta era exact ce gândise Tasha o clipă mai devreme, acum nu mai pare așa, pentru că Lydia este afară, și toată căldura Tasbei vine de la ea. Așa au supraviețuit în acest loc infernal – împreună.

— Mamă! strigă ea.

— Tasha! îi răspunde Lydia, care se luptă să ajungă înapoi la ea.

— Este adult! strigă ea. Are 16 ani!

— Fără copii, repetă ofițerul SS.

— Dar...

— Niciun dar, evreico! Doar asta.

Zicând aceasta, o lovește pe Lydia peste cap cu patul puștii și râde zgomotos la propria glumă în timp ce femeia se clatină.

— Mamă!

Bărbatul se întoarce spre Tasha cu pușca ridicată din nou, iar Lydia îl apucă de braț.

— Nu-i face rău!

Ochii ofițerului se oțolesc, răsul încetează și încet, calculat, bărbatul își întoarce arma, astfel încât mica gură feroce să fie îndreptată direct spre Lydia.

— Nu! țipă Tasha, iar un ofițer se apropie rapid, pocnind din degete pentru a grăbi lucrurile. Gardianul se mulțumește să o împingă pe Lydia înspre șirurile de prizonieri îngroziți.

— Ai toată iubirea mea, Natasha! strigă Lydia, încă sfidătoare.

Sunt cuvintele pe care i le-a spus în toate lunile întunecate și reci de când au pierdut-o pe surioara ei mai mică. Toată iubirea ei – a fost suficient pentru a le ajuta pe amândouă și, deși aceste vorbe se amestecă printre strigătele de suferință ale prizonierilor, îi răsună clar în urechi.

— Și tu ai toată iubirea mea, mamă!

Lydia zâmbește.

— Ne vedem în curând! strigă ea în timp ce este împinsă într-un rând. Rămâi puternică, Tasha, și ne vom regăsi! Ne vom întâlni în...

Însă cuvintele îi sunt înăbușite de zăpadă, de lătratul câinilor și de rândurile de oameni care se formează rapid în spatele ei, până când Tasha nu o mai poate vedea. Încearcă din nou să ajungă la ușă, însă alți copii sunt împinși înăuntru, așa că se luptă să înoate împotriva curentului. Kapo își ridică bastonul pentru a o lovi din nou, făcând-o să se retragă instinctiv, însă un braț puternic se întinde și preia lovitura. Surprinsă, Tasha privește în sus în ochii căprui-închis ai unui băiat cam de aceeași vârstă cu ea. Nu a mai fost în preajma băieților de când a fost adusă la Auschwitz, în octombrie anul trecut, iar acesta este înalt, cu umeri lați.

— Georg Lieberman, se prezintă el, ca și cum aceasta ar fi o situație normală în care să faci cunoștință.

Nu poate să facă nimic altceva decât să se holbeze.

— Și tu ești copil? îl întreabă, neîncrezătoare.

— Așa le-am spus, îi răspunde băiatul. Mai bine aici, înăuntru, decât acolo, afară, adaugă și arată cu capul înspre ușă și noaptea amară de dincolo de ea.

— Ba nu! hohotește Tasha. Pentru mine nu este.

Tasha încearcă din nou să ajungă la ușă, însă când se apropie, aceasta este trântită și închisă. Aude trosnetul unei scânduri grele de lemn fixate în loc, iar bubuitul nu face nimic altceva decât să-i însângereze încheieturile degetelor. Aruncând priviri înnebunite în jur, se îndreaptă grăbită spre al treilea șir de pri-ciuri goale, unde o fantă subțire lasă să treacă o fâșie de lumină. Prizonierii care dorm aici se plâng mereu când îi lovesc vântul și ploaia, însă Tasha își apasă fața pe mica deschidere, suportând înțepăturile zăpezii în timp ce privește prin deschidere cu ochii mișiți.

În depărtare, din cealaltă parte a lagărului Auschwitz-Birkenau se aude un scârțâit strident când porțile se deschid și primii prizonieri încep să meargă încet înainte. Au visat cu toții să iasă pe acele porți, însă nu așa, nu într-un marș spre iad. O împușcătură răsună când un nefericit nu se mișcă și este eliminat cu indiferența cu care ai îndepărta o furnică de pe o alee.

— Mamă! strigă Tasha cu disperare.

Și apoi vede – o străfulgerare de roșcat, cu fulgi de zăpadă prinși printre smocurile de păr, arzând viu în strălucirea puternică a reflectoarelor. Mama privește în jur, ochii ei verzi-albăstrui căutând frenetic, apoi ritmul devine mai rapid și trebuie să se întoarcă. Își trage pătura peste cap și se pierde, dispăre.

Mamă! scâncește Tasha.

Degetele i se încleștează pe jalnica fâșie de geam, iar lacrimile îi îngheață pe obraji, lăsată singură să înghețe în uitare împreună cu ce a mai rămas din Auschwitz-Birkenau.

PARTEA ÎNTÂI
ELIBERAREA

UNU

THERESIENSTADT | 8 MAI 1945

TASHA

— AȚI VĂZUT-O PE FEMEIA ACEASTA?

Tasha tresări, sprijinindu-se de zidul aspru al unei case pe cale să se dărâme, când un bărbat deșirat îi flutură o fotografie prin față. Fotografia era mică și întunecată, cu marginile jerpelite și imaginea șifonată de la prea mult privit, însă ochii mari se uitau direct la Tasha.

— Vă rog? Ați văzut-o pe soția mea?

Se forță să ia poza în mână. Supraviețuitorii trebuiau să rămână împreună, chiar și numai pentru a-și reaminti că scăpaseră cu adevărat din iad. Se afla aici, în Theresienstadt, un ciudat oraș-ghetou transformat în tabără de refugiați, de aproape o lună, însă o parte din ea se simțea în continuare închisă la Auschwitz și își derula în minte ultimele zile petrecute acolo, din nou și din nou, noaptea, când se chinuia să doarmă.

După două zile disperate încuiați în baracă, ea și ceilalți „copii” fuseseră eliberați de o moașă curajoasă pe nume Ana și de prietena ei asistentă, Ester. Împreună, micul grup

scotocise prin ruinele taberei după hrană și combustibil pentru a rezista în viață până în ziua magică în care sovieticii pătrunseseră mărșăluind pe porți, aducând eliberarea. După „recuperarea” din lagărul principal de la Auschwitz, copiii fuseseră aduși în acest bizar oraș ceh exact când zăpada și gheața celei mai crunte ierni pe care o trăise Tasha vreodată făcuseră loc căldurii primăverii. Era încă uimită că e în viață.

Chiar dacă era singură.

Tasha privi fotografia, așa cum făcuse cu sute de altele similare de când sosise. Toată lumea avea pe cineva de găsit, iar aici, în acest oraș de tranziție plin cu cei pierduți, pozele erau monedă forte. Se uită la tânăra femeie, căutând ceva ce ar fi putut recunoaște, însă fotografia era de dinainte de război, când oamenii arătau proaspeți și întregi, și nu a rămășițele scheletice în care se transformaseră.

— Îmi pare rău, dar nu o recunosc!

Bărbatul îi smulse fotografia, strecurând-o lângă inimă. Atât mai avea de la soția sa și poate ce urma să mai aibă vreodată. În fiecare zi apăreau știri noi despre crimele comise de naziști și în fiecare zi șansele ca familia ta să fi supraviețuit scădeau. Și cu toate acestea, în fiecare zi, chiar și la patru luni după eliberarea primelor lagăre, tot mai mulți refugiați se revărsau în Theresienstadt. Unii oameni supraviețuiseră, așa că, de ce nu și ai *lor*?

De ce nu ai *Tashei*?

Îl privi pe bărbat cum se îndepărtează schiopătând și abordează brusc o altă femeie ceva mai încolo, pe străduța îngustă. O văzu pe aceasta luând fotografia, studiind-o și clătinând trist din cap. Apoi observă că femeia scoase la rândul ei o fotografie, ca-ntr-un joc de pantomimă inversat. Da, fiecare avea pe cineva de găsit.

Instinctiv, mâna Tashei alunecă în micuța geantă din piele pe care o purta de-a curmezișul pieptului. O găsisese în ruinele de la Kanada, marile depozite de la Auschwitz, unde naziștii sortaseră mormane de bunuri furate de la evrei. Gardienii încercaseră să incendieze clădirea înainte de a fugi, însă zăpada înăbușise flăcările și, în zilele de după eliberare, supraviețuitorii putuseră să caute prin obiectele rămase.

Unii căutaseră aur sau bijuterii, însă pentru Tasha această geantă fusese o adevărată comoară, deoarece în ea putea păstra în siguranță unicul obiect de care se agățase cu toată puterea pe parcursul celor patru luni îngrozitoare petrecute în lagăr – o șuviță din părul mamei sale, la fel de roșu ca al ei. Nu avea precizia unei fotografii, însă nu existau prea mulți evrei roșcați, așadar, poate ar fi reușit să o ajute mai mult decât toate acele imagini neclare, contopite unele cu altele, ale unor persoane dragi. În plus, era singura bucățică din Lydia pe care o mai avea.

Până avea să o găsească.

Mângâind șuvița, mintea îi zbură la ziua îngrozitoare din octombrie 1944 când subtilizase această neînsemnată comoară. Abia ajunseseră la Auschwitz, clătinându-se după ce îl văzuseră pe *tata* împușcat în fața lor, în ruinele Varșoviei bombardate, și ameteite după zilele petrecute într-un vagon pentru vite, în întuneric și fără apă. Se treziseră într-o coadă lungă ce șerpua de-a lungul unei barăci dezolante și goale și fuseseră atât deperate să o țină pe surioara ei mai mică aproape, încât singura lor grijă, atunci când fuseseră dezbrăcate în pielea goală, fusese aceea că urma să fie clar că Amelia nu are decât 12 ani. Însă nimeni nu acordase vreo atenție formei corpurilor lor, cerându-le numai brațele, pe care să le scrijelească numere. Și apoi ajunseseră la mașinile de tuns.

Tasha se ținu de zidul din spatele ei când amintirea o copleși din nou. Nu știa de ce, dintre toate ororile de la Auschwitz, aceasta i se înfipsea așa de tare în inimă. Nu știa de ce, în ciuda tuturor bolilor și nenorocirilor pe care le văzuse apoi, cel mai tare o tulbura momentul în care îi văzuse folosind mașina de tuns în părul mamei. Nu fusese cel mai crunt moment – acela fusese cel în care dulcea Amelia, distrusă de munca grea și secată de tifos, alunecase cu un zâmbet trist către viața de apoi. Însă, după săptămâni de suferință, fusese aproape o ușurare. Tasha și mama se lăseseră în genunchi și îi mulțumiseră lui Dumnezeu că o luase în sfârșit pe biata copilă în grija Sa. Durerea pierderii surorii mai mici îi sfâșiasc inima Tășei, însă nu avusese același efect de șoc precum mașinile de tuns de la început.

Era ceva în amintirea lamelor ruginite trecând peste scalpul Lydiei și formând o ploaie alcătuită din minunatele ei șuvițe roșcovane ce cădea pe podeaua murdară care făcu tot ce era mai crunt în locul acela infernal să devină foarte real pentru Tasha, iar acum mângâia fragmentele rămase. Era părul care îi mângâiasc chipul când mama o săruta de noapte bună în copilărie. Era părul care strălucise în razele soarelui la picnicurile de pe malul lacului și care fluturase în aerul rece al iernii când se alergau prin parcul Łazienki. Era părul pe care Tasha îl periașc în fața căminului din casa lor din Varșovia, adorând felul în care lumina flăcărilor se împletea cu focul din șuvițele mamei. Naziștilor nu le păsase de nimic din toate astea. Cu câteva mișcări dure, o transformaseră pe mama ei dintr-o persoană frumoasă și unică, într-o imitație cheală a oricărui alt nefericit din lagăr. Tasha urâșc asta.

O tunseseră și pe Amelia, însă poate că până atunci Tasha depășisec șocul, percepând propria-i tundere mai degrabă ca pe un act de solidaritate. Părul începuse să-i crească din nou

acum, transformându-se în ceva mai mult decât niște smocuri roșiatice ridicole. Probabil că și părul mamei ei începuse să crească, așa că, oriunde se ducea, răscolea din priviri mulțimea în căutarea acestei raze de speranță. Până acum, nimic, însă nu avea să renunțe. Crucea Roșie spusese că sunt mii de oameni în tabere din toată Europa, pentru că naziștii își împrăștiaseră prizonierii cu o cruzime nepăsătoare. Avea să dureze luni – poate ani – până când toți urmau să-și găsească drumul înapoi către locul de care aparțineau, așa că, în fiecare zi, Tasha căuta cu la fel de multă îndârjire ca toți ceilalți. Scăpaseră cu viață din ghearele morții, însă până găseai pe cineva căruia să îi pese de asta era greu să îți pese chiar și ție.

— Tasha?!

Vocea ascuțită și cerând atenție venea de pe strada alăturată, și, din instinct, Tasha se furișă într-un gang când două fetițe trecură în fugă, căutând-o. Nu avea suficientă putere pentru a se juca acum cu ele și blestemă ghinionul care o condamnase să ajungă din nou într-o baracă pentru copii. Îi plăcea să se joace cu cei mici și își dorea să ajute. Știa că, dacă ar fi murit ea în locul Ameliei, și-ar fi dorit să existe cineva care să aibă grijă de surioara ei, așa că făcea tot ce putea, însă era istovitor. Copiii nu reușeau să înțeleagă faptul că uneori Tasha își dorea să *aibă* o mamă, nu să *fie* una.

Georg, camaradul ei supraviețuitor, reușisec să își facă rost de un loc în casa unui bărbat, însă asta era Georg. Din momentul în care își ridicase brațul pentru a o proteja de *kapo*, în acea zi întunecată, cu ninsoare, la Auschwitz, adusese hotărâre și energie pozitivă în viața ei.

„Vom fi salvați”, o asigurase el în timp ce stăteau întinși unul lângă altul în baracă, prinși în capcană timp de două zile reci, chinuți de foame și cu puterile isprăvindu-li-se rapid.

Apoi, când se auzise acel prim ciocănit binecuvântat în ușă, se ridicase în picioare, găsind rezerve de putere pentru a le ajuta pe asistentele de afară, iar asta îi dăduse putere și Tashei. Georg fusese cel care se luptase să intre în Kanada pentru a obține haine călduroase și combustibil, dar și cel care spărsese lacătele lăzilor cu alimente pe care Tasha le găsisese într-un vagon de tren abandonat. El o ținuse pe linia de plutire în acele zile întunecate și descoperise pentru amândoi cele câteva mărunțișuri care făceau viața de refugiat aproape suportabilă.

Băiatul era în stare să farmece orice persoană cu vreun strop de influență. Nu doar că se afla într-o casă de adulți, ci și într-una din Mecklenburg, zona elegantă din Theresienstadt, unde naștiții îi cazaseră pe „evreii privilegiați”. Împărțea locuința cu un pianist de la Filarmonica din Viena, un profesor de filozofie de la Universitatea din Berlin și un bine-cunoscut artist ceh, așadar făcea baie de cultură. Dar, mai important, avea propriul mic dormitor, o baie pe care o împărțea cu numai zece bărbați și un robinet cu apă care chiar curgea. Tasha era extrem de invidioasă.

— Cum ai făcut asta? îl întrebase atunci când o dusese prima dată să îi vadă noua locuință.

— Am spus că am 19 ani. Și că tatăl meu a fost șeful poliției din Cracovia.

— Și chiar a fost?

— Bineînțeles că nu! A văzut câteva secții de poliție din interior, însă de cealaltă parte a biroului! Dar de unde să știe ei asta? Nu am documente, așa că pot să fiu oricine vreau eu să fiu.

Tasha clătinase din cap, nevenindu-i să creadă că prietenul ei putuse să transforme în ceva pozitiv chiar și faptul că

fusese știrbit de identitate. Ea, pe de altă parte, fusese perfect mulțumită să fie Tasha Ancel, fiica Lydiei și a lui Szymon și sora Ameliei. Însă un dormitor doar al ei ar fi fost tare plăcut, pentru că în dormitorul copiilor îi era dificil să se odihnească.

Majoritatea acestora fuseseră în Theresienstadt pe durata războiului, îngrijiți de femei cărora le fusese milă de ei când părinții lor muriseră sau fuseseră trimiși departe. Supraviețuiseră numai datorită valorii pe care imaginea lor o avea pentru germani, care filmaseră acest loc pustiu, aruncând o spoială din flori, legume și pâine peste lipsurile zilnice pentru a încerca să convingă lumea că îi tratau bine pe evrei – până când rușii forțaseră Wehrmachtul să se retragă, iar porțile de la Auschwitz, Bergen-Belsen și Buchenwald fuseseră larg deschise.

Domnul Dunant, directorul Crucii Roșii Internaționale și responsabilul pentru Theresienstadt, le pusese cu o zi înainte un film de la BBC care relata lumii despre Belsen. Bărbatul povestise despre prizonierii care mureau de foame, despre condițiile inumane și despre gropile pline cu cadavre cu vocea ușor gângavă tremurând de emoție. Unii râseseră, înnebuniți de umorul amar al șocului evident al britanicului, însă Tasha simțise doar tristețe. Dacă i-ar fi păsat suficient cuiva încât să vină să vadă mai devreme, se gândise ea, ar fi fost scutiți de acest coșmar. Tasha ar fi fost încă în casa ei confortabilă din Varșovia, alături de familia sa iubitoare și cu tot viitorul în față, în loc să se afle în hăul căscat al prezentului dintr-un oraș-ghetou pustiit din Cehoslovacia, cu *tata* împușcat în Varșovia distrusă, *Amelia* moartă la Auschwitz și *mama* cine știe unde.

— Tasha?

De data asta, vocea era caldă și profundă, și îi provocă un fior plăcut pe șira spinării.